

Institut tvůrčí fotografie

Mac Adams – Fotografie jako vizuální narace

Bakalářská práce

Patrycja Skwierczyńska

Slezská univerzita v Opavě
Filozofická-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

Vedoucí práce: prof. Mgr. Jiří Siostrzonek Ph. D.
Oponent: Prof. Mgr. Jindřich Štreit Dr.h.c.
Obor: Tvůrčí fotografie

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2024/2025

Zadávající ústav: Institut tvůrčí fotografie

Studentka: Patrycja Skwierczyńska

UČO: 57601

Program: Tvůrčí fotografie

Téma práce: Mac Adams – Fotografie jako vizuální narace

Téma práce anglicky: Mac Adams – Photography as Visual Narrative

Zadání: Tato bakalářská práce se bude zaměřovat na tvorbu britsko-amerického umělce Maca Adamse, jenž je považován za průkopníka narativní konceptuální fotografie. Jeho vizuální jazyk propojuje prvky umění, filmu a literatury a vytváří tak fotografická díla, která připomínají nedořešené detektivní příběhy. Cílem práce bude analyzovat narativní strategie, které Adams používá ve svých fotografiích a instalacích, a zjistit, jak manipuluje vnímáním diváka pomocí kompozice, světla, stínu a vizuální fragmentace. Práce rovněž bude zkoumat kulturní a teoretické souvislosti jeho tvorby a zasazovat ji do kontextu konceptuálního umění a současné fotografie. Součástí analýzy je výklad vybraných fotografických cyklů jako *Mystery Series*, *Shadows Series* a *Crimescenes*, stejně jako Adamsových veřejných instalací.

Literatura:
Adams, Mac. Mysteries: Narrative Images by Mac Adams. New York: Aperture, 1977. – Klíčová publikace obsahující Adamsovy rané narativní série s komentáři.
Cotton, Charlotte. The Photograph as Contemporary Art. London: Thames & Hudson, 2020. – Přehled současné fotografie, Adams je zmiňován v kontextu narativních přístupů.
Wells, Liz. Photography: A Critical Introduction. London: Routledge, 2021. – Kapitoly věnované naraci ve fotografii a konceptuálnímu rámování obrazu.
Grundberg, Andy. Crisis of the Real: Writings on Photography since 1974. New York: Aperture, 1999. – Eseje o americké konceptuální fotografii, včetně zmínek o Adamsovi.
Foster, Hal et al. Art Since 1900: Modernism, Antimodernism, Postmodernism. London: Thames & Hudson, 2016. – Kontextualizace Adamsovy tvorby ve vývoji současného umění a konceptualismu.

Vedoucí práce: prof. Mgr. Jiří Siostrzonek, Ph.D.

Datum zadání práce: 18. 4. 2025

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zaměřuje na tvorbu britsko-amerického umělce Maca Adamse, jenž je považován za průkopníka narativní konceptuální fotografie. Jeho vizuální jazyk propojuje prvky umění, filmu a literatury a vytváří tak fotografická díla, která připomínají nedořešené detektivní příběhy. Cílem práce je analyzovat narativní strategie, které Adams používá ve svých fotografiích a instalacích, a zjistit, jak manipuluje vnímáním diváka pomocí kompozice, světla, stínu a vizuální fragmentace. Práce rovněž zkoumá kulturní a teoretické souvislosti jeho tvorby a zasazuje ji do kontextu konceptuálního umění a současné fotografie. Součástí analýzy je výklad vybraných fotografických cyklů jako Mystery Series, Shadows Series a Crimescenes, stejně jako Adamsových veřejných instalací. Práce dochází k závěru, že Adamsova tvorba významně přispěla k rozvoji vizuální narace ve fotografii a otevřela prostor pro nové interpretace mezioborového propojení obrazového umění a příběhu.

ABSTRACT

This bachelor's thesis focuses on the work of British-American artist Mac Adams, who is considered a pioneer of narrative conceptual photography. His visual language merges elements of art, film, and literature, resulting in photographic works that resemble unresolved detective stories. The aim of this thesis is to analyze the narrative strategies Adams employs in his photographs and installations, and to explore how he manipulates the viewer's perception through composition, light, shadow, and visual fragmentation. The thesis also examines the cultural and theoretical contexts of his practice, positioning it within the broader framework of conceptual art and contemporary photography. Key photographic series such as Mystery Series, Shadows Series, and Crimescenes, as well as Adams's public installations, are analyzed in depth. The study concludes that Adams's work has made a significant contribution to the development of visual storytelling in photography and opened new avenues for interdisciplinary interpretations between image-making and narrative structures.

Klíčová slova

Mac Adams, vizuální narace, konceptuální fotografie, detektivní motivy, film noir, světlo a stín, současné umění

Key words

Mac Adams, visual narrative, conceptual photography, detective motifs, film noir, light and shadow, contemporary art

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem pouze citované zdroje, které uvádím v bibliografických odkazech.

Souhlas se zveřejněním

Souhlasím, aby tato bakalářská práce byla zařazena do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a zveřejněna na internetových stránkách Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

Obsah

Úvod **7**

Biografie Maca Adamse **8**

Styl a fotografické techniky **9**

Analýza klíčových fotografických cyklů

- Mystery Series **11**
- Shadows Series **16**
- Crimescenes **20**
- Public Monuments **22**

Tematika a filozofie tvorby **24**

Mac Adams v kontextu současné fotografie **26**

Analýza vybraných fotografií **28**

Mac Adams a trojhlas narativní fotografie: **31**

Závěr **37**

Bibliografie **39**

1. Úvod

Současná fotografie, zejména v konceptuálním směru, čím dál častěji překračuje hranice pouhé dokumentace reality a stává se nástrojem vizuálního vyprávění. Jedním z nejzajímavějších a současně nedostatečně probádaných autorů v tomto směru je britsko-americký umělec Mac Adams. Jeho tvorba představuje originální syntézu výtvarného umění, filmu a literatury, kterou autor přetváří do silně stylizovaných, záhadných fotografických sérií evokujících kriminální příběhy. Adamsova práce je specifická svou schopností aktivovat imaginaci diváka a přenášet narativní struktury prostřednictvím čistě vizuálních prostředků.

Výběr tématu této práce vychází z hlubokého zájmu o vizuální naraci jako interdisciplinární fenomén a snahy porozumět mechanismům, jimiž může obraz konstruovat příběh. Vizuální jazyk Maca Adamse je bohatý na symboliku, konotace a filmové odkazy, což z něj činí fascinující objekt zkoumání v oblasti současné konceptuální fotografie. V českém ani slovenském prostředí zatím neexistuje hlubší akademické zpracování jeho tvorby, což této práci přidává na významu i originalitě.

Cílem této bakalářské práce je analyzovat narativní strategie, které Mac Adams využívá ve svých fotografiích a instalacích. Práce se zaměří především na způsoby, jimiž autor manipuluje percepcí diváka – prostřednictvím kompozice, světla, stínu, fragmentace scén a práce s tajemstvím. Cílem je rovněž zasadit Adamsovu tvorbu do širšího kontextu konceptuálního umění a současné vizuální kultury, a zároveň poukázat na jeho přínos k rozvoji vizuální narace ve fotografii.

Rozsah práce zahrnuje životopis autora a jeho umělecký vývoj, charakteristiku stylu a techniky, podrobnou analýzu vybraných fotografických cyklů a reflexi jeho umělecké filozofie. Zvláštní důraz bude kladen na čtyři zásadní série: *Mystery Series*, *Shadows Series*, *Crimescenes* a *Public Monuments*. Práce rovněž nabídne srovnání s tvorbou dalších umělců (např. Duane Michals, Jeff Wall, Sophie Calle) a pokusí se vyhodnotit, jak Adamsova práce ovlivnila současný fotografický diskurz.

Metodologie práce je založena na kvalitativní analýze vizuálních děl – zejména na ikonografickém a formálním rozboru vybraných fotografií. Tato metoda bude kombinována s interpretační analýzou na základě kulturních, literárních a filmových referencí, které jsou v Adamsově tvorbě přítomné. Teoretickým rámcem bude přístup k naraci ve vizuálním umění (např. podle Liz Wells a Charlotte Cotton) a konceptualismus ve fotografii a současném umění obecně. Práce rovněž čerpá z původních zdrojů – katalogů výstav, rozhovorů s umělcem a dostupné odborné literatury, které slouží jako základ pro kontextualizaci a interpretaci Adamsovy tvorby.

2. Biografie Maca Adamse

Mac Adams se narodil v roce 1943 ve Velké Británii. Již od útlého věku projevoval zájem o umění, což jej přivedlo ke studiu na umělecké škole. Nejprve navštěvoval Cardiff College of Art, následně pokračoval na prestižní Goldsmiths College v Londýně – instituci proslulou svým avantgardním přístupem k výuce umění a důrazem na rozvoj individuálního tvůrčího výrazu. Právě na Goldsmiths se začaly formovat základní rysy Adamsovy estetiky: fascinace konceptualismem, zájem o narativní prostor a překračování hranic tradičních médií.

Počátky Adamsovy kariéry spadají do bouřlivého období uměleckých proměn 60. a 70. let 20. století. V té době se ve Velké Británii, stejně jako ve Spojených státech, rozvíjely nové směry jako konceptualismus, minimalismus, land art či performance. V roce 1970 se Adams přestěhoval do New Yorku – jednoho z nejvýznamnějších center současného umění, což mělo zásadní vliv na další vývoj jeho tvorby. Newyorská umělecká scéna byla tehdy živým tavicím kotlem idejí, experimentů a tvůrčích průlomů. Adams se rychle začlenil do tohoto prostředí, účastnil se výstav a tvořil díla spadající do oblasti konceptuální fotografie.

V New Yorku začal Mac Adams experimentovat s vizuálním vyprávěním. Odmítl tradiční přístup k fotografii jakožto dokumentárnímu médiu a začal snímky chápat jako fragmenty příběhu – vizuální stopy událostí, které nikdy nebyly zcela odhaleny. Jeho rané série, jako například *Mystery Series* ze 70. let, si rychle získaly uznání a staly se symbolem nového chápání fotografického obrazu. Místo jednoznačného sdělení Adams konstruoval kompozice plné nevyřčeného, symboliky a intertextových odkazů. V téže době navázal kontakty s dalšími umělci a kurátory, kteří v jeho práci rozpoznali potenciál redefinovat status fotografie v rámci současného uměleckého diskurzu.

Na Adamsovu tvorbu zásadně působily dva směry: konceptualismus a minimalismus. Konceptuální přístup se projevil v jeho úsilí o dematerializaci uměleckého díla, kde důležitější než estetická forma je intelektuální sdělení. Minimalismus ovlivnil způsob komponování obrazů – Adams pracoval s omezenou barevnou paletou, často s černobílou fotografií, využíval jednoduché kompozice a světlo jako hlavní výrazový prostředek. Jeho fotografie měly často až divadelní charakter a evokovaly filmové záběry z žánru noir.

Během své kariéry se Adams zúčastnil řady skupinových i samostatných výstav v Evropě i USA. Jeho díla byla prezentována například v Museum of Modern Art (MoMA) v New Yorku, Whitney Museum of American Art, galerii White Columns a mnoha menších experimentálních výstavních prostorech. Publikace *Mysteries: Narrative Images by Mac Adams* z roku 1977 (vydaná nakladatelstvím Aperture)

upevnila jeho postavení jako jednoho z předních představitelů narativní konceptuální fotografie.

V 80. a 90. letech se Adams rovněž věnoval sochařství a prostorovým instalacím. Jeho projekt *Public Monuments* – díla umístěná ve veřejném prostoru, která často pracují se světlem a stínem – pokračoval v tematice vizuálního vyprávění, tentokrát v materiální a trojrozměrné podobě. Navzdory proměnám v uměleckém světě zůstal Adams věrný své koncepci: umění má klást otázky, podněcovat myšlení a aktivovat divákovu představivost.

V současnosti je Mac Adams považován za jednoho z průkopníků narativní fotografie a stále aktivně tvoří. Jeho díla jsou předmětem odborných studií a reinterpretací jak v akademické, tak umělecké sféře. Představují nejen cenný příspěvek k vývoji fotografie jako narativního média, ale také inspiraci pro další generace tvůrců hledajících nové formy vizuálního výrazu.

3. Styl a fotografické techniky

Styl Maca Adamse je charakteristický jedinečným přístupem k fotografii jako narativnímu médiu, kde obraz neslouží pouze k zachycení reality, ale stává se nositelem příběhu, nevyřčené události či tajemství. Ve svých pracích Adams překračuje tradiční kompoziční a estetické schémata a zaměřuje se na vytváření napětí, dvojznačnosti a hru s diváckým vnímáním. Jeho technika je založena na promyšlené kombinaci světla, stínu, prostoru a rozmístění objektů ve scéně, což mu umožňuje vytvářet atmosféru záhady a neklidu.

3.1. Narativní konceptuální fotografie

Mac Adams je považován za průkopníka tzv. narativní konceptuální fotografie (*narrative conceptual photography*) – žánru, který spojuje myšlenku umění jako intelektuálního sdělení s potřebou vyprávět příběh prostřednictvím obrazu. Na rozdíl od klasických dokumentaristů se Adams nesnaží zachytit realitu, ale ji konstruuje. Každá scéna je pečlivě inscenována, téměř jako filmový záběr – s herci, rekvizitami a scénografií.

Adams vytváří fotografie, které působí jako výřezy z většího vyprávění. Klíčovým rysem jeho stylu je to, že příběh není nikdy plně vysvětlen – divák je nucen aktivně interpretovat a „doplnit“ chybějící části. Tím umělec převrací klasické schéma vizuální komunikace a přenáší část kontroly nad významem obrazu na publikum.

3.2. Experimentování se sérií obrazů

Namísto jednotlivých fotografií Adams často pracuje s fotografickými sekvencemi připomínajícími storyboardy z filmového prostředí. Série obrazů znázorňují různé fáze děje, naznačují pohyb, změnu a časovost – prvky typické spíše pro film než pro fotografii. Na rozdíl od klasického filmového vyprávění jsou však tyto „fotografické příběhy“ fragmentární, bez jasného začátku či konce a často nelineární. Tento přístup vytváří prostor pro spekulaci a různé interpretace.

3.3. Inspirace filmem a detektivní literaturou

Výrazný vliv na Adamsovu estetiku měly klasické *film noir* z 40. a 50. let 20. století a detektivní literatura – například romány Raymonda Chandlera, Dashiella Hammetta nebo Patricie Highsmithové. Jeho fotografie vyzařují napětí a tajemství. Typické jsou pro ně prvky jako temné interiéry, osamělé postavy, nejednoznačné rekvizity (zbraně, skleničky, dopisy) a dramatické světelné kontrasty. Často jsou zobrazeny pouze části scén – ruce, nohy, stíny – které naznačují, že se něco stalo, ale není jasné co. Estetika nedořečenosti je jedním z jeho hlavních výrazových prostředků.

3.4. Estetika minimalismu a světla

Adams často využívá minimalistická formální řešení. Jeho kompozice jsou redukovány na základní prvky, čímž se posiluje jejich symbolický význam. Pracuje s omezenou barevnou paletou – převládá černobílá škála, syté barvy se objevují jen zřídka. Světlo neslouží pouze k osvětlování scény, ale je i nositelem dramatu – buduje napětí, naznačuje stopy, skrytě ovlivňuje význam. Stíny nejsou vedlejším efektem, ale cíleně využívaným narativním a kompozičním prvkem.

V pozdějších pracích Adams experimentuje s použitím stínu ještě více – například v sérii *Shadows Series*, kde se stín stává hlavním nositelem významu, zatímco viditelné prvky slouží spíše jako rámec pro hru interpretací.

3.5. Vliv surrealismu

Ačkoli je Adams primárně spojován s konceptualismem, nelze v jeho tvorbě přehlédnout vliv surrealismu. Jeho fotografie často pracují s optickými iluzemi, nejednoznačností a překvapivými kombinacemi prvků. Podobně jako u René Magritta či Mana Raye se zde objevuje otázka hranic vnímání a významu. Adams si rád pohrává s kontrastem mezi zdánlivou všedností scény a jejím skrytým, znepokojujícím významem. To, co se na první pohled jeví jako banální, může být při hlubším pohledu dramatické – díky světlu, rozmístění objektů nebo drobným narativním detailům.

4. Analýza klíčových fotografických cyklů

Tvorbu Maca Adamse lze rozdělit do několika tematických fotografických cyklů, které představují rozvinutí jeho přístupu k vizuálnímu vyprávění. Každý z těchto cyklů je pokusem vyprávět příběh obrazem – ovšem nikoli doslovně či lineárně, nýbrž fragmentárně, mnohoznačně a často otevřeně. Adams vytváří scény, které připomínají záběry z filmu noir nebo úryvky z neexistující detektivní novely. V této části práce jsou analyzovány čtyři klíčové série: *Mystery Series*, *Shadows Series*, *Crimescenes* a *Public Monuments*.

4.1. Mystery Series

Malraux kdysi napsal: „Nizozemci nebyli první, kdo maloval ryby na talíři, ale byli první, kdo s nimi přestal zacházet jako s pokrmem apoštolů.“
Stejně tak by se dalo říci o Macu Adamsovi, že nebyl první, kdo zobrazoval zlověstné předměty, ale že právě on se stal průkopníkem umělecké představy zátiší jako usvědčujícího důkazu.

— Max Kozloff, Privilegované oko, skrze narativní portál (1987)

Mystery Series je jedním z nejznámějších fotografických cyklů Maca Adamse, zahájený v 70. letech 20. století. Série se skládá z inscenovaných fotografií zachycujících na první pohled běžné situace, které však obsahují prvky napětí, neklidu či neurčitosti. Divák se ocitá uprostřed příběhu – často jde o ženu ležící na zemi, ruku držící zbraň, rozlitou sklenici – ale kontext události zůstává skrytý.

Adams záměrně ve fotografiích vytváří mezery – chybí vyvrcholení, často neznáme příčinu ani důsledek dané situace. Vyprávění je budováno na základě domněnek a napětí mezi tím, co je viditelné, a tím, co je jen naznačeno. Tímto způsobem se autor odkazuje na principy detektivní literatury a zároveň zpochybňuje tradiční chápání lineárního příběhu ve vizuálním umění.

Z celé Adamsovy tvorby je právě *Mystery Series* pro mě nejvíce fascinující. Její estetika i koncept dokonale odrážejí podstatu narativní fotografie – vizuálně propracované obrazy doplněné tichou nejasností a absencí jednoznačných odpovědí. Tyto fotografie jsou jako vizuální haiku – zdánlivě jednoduché, ale plné hlubokých emocí a významů.

Mac Adams, Still Life with Cezanne, 1977

Mac Adams, The Sofa, 1979

Mac Adams, Smoke and Condensation, 1975

Mac Adams, The Toaster, 1976

Mac Adams, Port Authority, 1975

Mac Adams, Mystery of 2 triangles,, 1976.

Mac Adams, Fury, 1976

4.2. Shadows Series

V sérii *Shadows Series* přesouvá Adams těžiště vyprávění z viditelných postav a předmětů na jejich stíny. To, co je pro příběh zásadní, není zachyceno přímo, ale je pouze naznačeno – stínem vrženým na zeď, podlahu nebo jiný prvek scény. Stín se stává metaforou přítomnosti, kterou nelze jednoznačně identifikovat. Tento postup zesiluje pocit tajemství a napětí.

Adams v této sérii pokračuje v prozkoumávání napětí mezi přítomností a nepřítomností, realitou a představou. Fotografie často evokují klasické film noir, kde světlo a stín nejsou jen vizuálními prvky, ale i nositeli významu. Technická preciznost práce se světlem v *Shadows Series* ukazuje autorovu důslednost a smysl pro formální dokonalost.

Z mého osobního pohledu je *Shadows Series* jednou z nejpoetičtějších a nejjemnějších Adamsových realizací. Fascinuje mě, jak pomocí stínu – zdánlivě vedlejšího prvku – dokáže autor vytvořit celou naraci. Není to jen hra se světlem, ale i příběh o skrytosti a neuchopitelnosti. Tato série mě oslovuje nejen esteticky, ale i emocionálně.

Mac Adams, Parallel Life, The Dreamer, 1999

Mac Adams, Between Banana and a Mouse, 1997

Mac Adams, Empty Space, The Dove, 1996

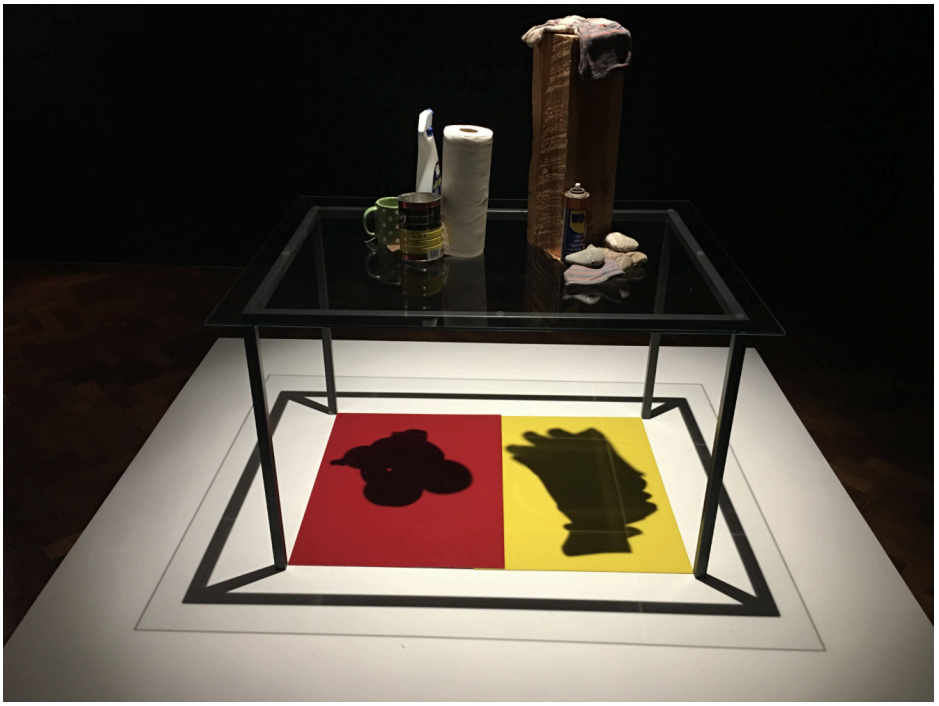

Mac Adams, Shadow Works, 1992 - 1996

4.3. Crimescenes

Cyklus *Crimescenes* rozvíjí témata předchozích sérií a posouvá je směrem k vizuální rekonstrukci „stop zločinu“. Fotografie zobrazují místa, která připomínají policejní dokumentaci – často jde o interiéry s převrácenými předměty, skvrnami na podlaze nebo fragmenty těl a rekvizity naznačující násilný čin.

Adams však neposkytuje jednoduchý výklad – právě naopak, nedostatkem klíčových informací (např. absence postav, chybějící akce) nutí diváka k vlastní interpretaci. *Crimescenes* balancuje na pomezí mezi uměním a kvazi-dokumentem. Autor vstupuje do dialogu s estetikou televizních a filmových kriminálních příběhů, ale místo řešení záhady ponechává diváka s otázkami bez odpovědí.

Přestože tato série nadále rozvíjí Adamsova oblíbená témata – tajemství, zločin, napětí – osobně ji vnímám spíše jako formální pokračování předchozích myšlenek než jako zásadní posun. I tak je však třeba ocenit její chladnou estetiku a konceptuální kázeň.

Mac Adams The Third Swan, 2009

1978 – Triptych, Mac Adams Double Split

Mac Adams, *Toots* (1976), Card, Image Bank Postcard Show, 1977

4.4. Public Monuments

Přestože je Adams nejvíce známý jako fotograf, nelze opomenout jeho sochařské a instalační práce. Série *Public Monuments* představuje díla umístěná ve veřejném prostoru, v nichž světlo a stín hrají stejně důležitou roli jako samotná hmota. Tyto sochy často odhalují svůj plný význam až v konkrétním čase – například když sluneční světlo vrhá stín, jenž vytváří tvar lidské postavy, profilu nebo písmene.

Tímto způsobem Adams rozšiřuje svou koncepci vizuální narace mimo rámec fotografie. Vytváří díla, která nejen vyprávějí příběh, ale také vstupují do dialogu s okolím a časem. Využití přirozeného světla jako kompozičního prvku svědčí o hlubokém povědomí o prostoru a proměnlivosti vnímání.

Ačkoli *Public Monuments* představují fascinující rozšíření Adamsovy tvorby, osobně mě nejvíce oslovují jeho fotografická díla. Sochy a instalace na mě nepůsobí tak silně jako promyšlená kompozice jednoho obrazu, hra se světlem a tajemstvím uzavřená v rámu fotografie.

Mustangs at Noon, 2000, City of San Antonio for the Henry Gonzalez Convention Center

East West Buddha, 2005, New Jersey, USA

New York Korean War Memorial, 1991, Pennsylvania black granite and stainless steel, Battery Park, New York City

The moth, Coover Hall, 2008

5. Tematika a filozofie tvorby

Tvorba Maca Adamse je hluboce zakořeněná ve filozofii nevyřčeného, fragmentárního a aktivního zapojení diváka. Jeho tematické okruhy oscilují mezi tajemstvím, zločinem, lidskou nejistotou a reflexí samotného procesu vnímání reality. Adamsova díla nejen vyprávějí příběhy, ale stávají se prostorem dialogu mezi obrazem a představivostí diváka. Často připomínají hádanky bez jednoznačného řešení, které vyžadují vlastní interpretaci a emocionální angažovanost.

5.1. Tajemství a mnohoznačnost

Tajemství je jedním z nejvýraznějších motivů, který se vine celou Adamsovou tvorbou. Jeho fotografie pracují s napětím mezi tím, co je ukázáno, a tím, co je skryto – nenabízejí jednoduché odpovědi, ale nutí diváka k zamyšlení a domýšlení souvislostí. Absence jasného kontextu proměňuje statický obraz v dynamický narativní prostor, kde každá interpretace je možná a potenciálně platná.

Pro mě osobně právě tato neurčitost a mnohoznačnost představuje jeden z největších zdrojů síly jeho fotografií. Adamsova díla se nikdy neomrzí – při každém pohledu lze objevit něco nového, jiného, skrytého. Právě tato vrstevnatost činí jeho umění tak poutavým.

5.2. Hra s vnímáním diváka

Jedním z klíčových aspektů Adamsovy filozofie je víra v aktivní roli diváka jako spolutvůrce díla. Autor vědomě ponechává „mezery v příběhu“, které musí divák sám vyplnit. Tento přístup je blízký principům sémiotiky a recepční teorie, které tvrdí, že význam nevzniká sám o sobě, ale rodí se až v aktu interpretace.

Adams, jako režisér scén, ale bez klasického narativního rámce, nutí diváka přemýšlet: co se tu vlastně stalo? Kdo je viník? Jde o zločin, nebo jen jeho náznak? Tyto otázky vyvstávají samy, odpovědi však nejsou nikdy jednoznačné.

5.3. Vliv filmu noir a detektivní literatury

Inspirace estetikou *film noir* a detektivní literaturou není pouze formálním prostředkem, ale součástí širšího Adamsova vizuálního jazyka. Postavy bez tváří, temné interiéry, dramatické osvětlení – to vše vytváří atmosféru ohrožení, napětí a nejistoty. Detektivní narace se tradičně opírá o odhalení pravdy, ale u Adamsa tato pravda nikdy není odhalena.

Tento převrácený způsob práce s detektivním motivem na mě silně působí. Adams neusiluje o „vyřešení záhady“, ale právě naopak – záměrně ji komplikuje, nutí nás konfrontovat se s vlastními domněnkami a předsudky. Jeho díla jsou zrcadlem našich očekávání.

5.4. Symbolika světla a stínu

Světlo a stín neplní v Adamsově tvorbě pouze formální funkci – nesou významy. Stín často symbolizuje přítomnost, která není viditelná, zatímco světlo – místo aby něco odhalovalo – může stejně tak dobře něco skrývat. Práce s kontrastem světla a stínu slouží k budování napětí, dramatičnosti a zároveň funguje jako metafora.

Zvláště v sérii *Shadows Series* se světlo stává téměř filozofickým prvkem: to nejdůležitější není na povrchu, ale „ve stínu“ – doslova i metaforicky. Tento přístup mě nesmírně inspiruje, protože ukazuje, že právě to, co nevidíme, může mluvit hlasitěji než to, co je zjevné.

5.5. Konceptualismus a narace

Ačkoli se konceptualismus ve výtvarném umění často spojuje s chladným intelektuálním přístupem, Adams jej propojuje s emocí a příběhem. Toto vzácné spojení – konceptuální forma a narativní obsah – činí jeho tvorbu výjimečnou. Jeho díla nejen kladou filozofické otázky o povaze obrazu, ale jsou zároveň poutavá na příběhové úrovni.

Jako badatelka i jako divák oceňuji umělce, kteří dokáží spojit teorii s emocí, intelekt s intuicí. Adams dokazuje, že fotografie může být zároveň prostředkem formálního bádání i nositelem osobního příběhu. Právě proto si jeho tvorba zaslouží hlubší pozornost.

6. Mac Adams v kontextu současné fotografie

Tvorba Maca Adamse neexistuje ve vzduchoprázdnu – je hluboce zakořeněná v kontextu současného umění, zejména v oblastech, které zkoumají hranice fotografie, narace a konceptualismu. Ačkoli je jeho přístup jedinečný a obtížně zařaditelný do jednoho směru, mnohé z jeho idejí a strategií rezonují s tvorbou dalších umělců 20. a 21. století. Jeho místo v dějinách narativní fotografie lze analyzovat jak z hlediska formální příbuznosti, tak vlivu, který měl na následující generace tvůrců.

6.1. Srovnání s jinými umělci

Jedním z nejčastěji srovnávaných umělců s Macem Adamsem je Duane Michals – americký fotograf, který, podobně jako Adams, experimentoval s vyprávěním ve fotografii. Michals však často doplňoval své fotografie ručně psaným textem, zatímco Adams se soustředil výhradně na obraz. Jejich přístupy se liší i tónem: Michals často pracuje s jemným humorem a metafyzikou, zatímco Adams se zaměřuje na temnotu, napětí a neklid. Oba však sdílejí přesvědčení, že fotografie může být prostředkem vyprávění, nikoli pouze dokumentace.

Dalším příbuzným umělcem je Jeff Wall – kanadský autor známý svými velkoformátovými, inscenovanými fotografiemi, které se pohybují na pomezí mezi dokumentem a fikcí. Přestože je jeho estetika více „filmová“ a hyperrealistická, myšlenka, že fotografie může být konstruována jako divadelní scéna, ho spojuje s Adamsem. Oba autoři vytvářejí obrazy, které nesou narativní potenciál, jenž musí divák sám odhalit.

Zvláštní pozornost si zaslouží také Sophie Calle – francouzská umělkyně, která spojuje fotografii s osobní narací, textem a performancí. Její práce jsou hluboce introspektivní a často autobiografické. Přestože se od Adamsa liší tónem i obsahem, oba sdílejí zájem o fragmentárnost vyprávění a aktivní roli diváka.

Z mého pohledu představuje Adams zajímavé spojení různých narativních strategií – od divadelnosti Wallových děl, přes konceptuální úvahy Michalse až po literárnost Calle. Jeho díla jsou střídmější ve formě, ale stejně silná ve své výpovědi.

6.2. Vliv na rozvoj narativní fotografie

Adams byl jedním z prvních umělců, kteří systematicky využívali fotografii jako narativní médium – nikoli skrze reportáž či dokument, ale pomocí inscenace a estetické konstrukce. Jeho přínos spočívá v tom, že vytvořil model, v němž fotografie může fungovat jako vizuální příběh – bez slov, bez jednoznačného závěru.

V následujících dekádách lze jeho vliv vysledovat v tvorbě umělců zaměřených na inscenovanou fotografii, jako jsou Gregory Crewdson či Philip-Lorca diCorcia. Ačkoli jejich estetika bývá spektakulárnější nebo více filmová, jádro – myšlenka fotografie jako výřezu z většího příběhu – zůstává v souladu s tím, co navrhl Adams.

Z pohledu současných dějin umění je Adams často vnímán jako „tichý“ autor – méně viditelný v mainstreamu, ale zásadní pro rozvoj určitých tvůrčích strategií. Jeho díla jsou referenčním bodem pro celou oblast narativní konceptuální fotografie.

6.3. Recepce a přítomnost ve světě umění

Ačkoli Adams nikdy nepatřil k „mainstreamovým“ umělcům, jeho práce byly prezentovány v prestižních institucích jako Museum of Modern Art (MoMA) v New Yorku či Whitney Museum of American Art. V akademických a kurátorských kruzích je považován za vlivného tvůrce, přestože širší veřejnost ho často přehlíží.

Jeho dílo bylo shrnuto například v publikaci *Mysteries: Narrative Images by Mac Adams* (1977), která dodnes patří k nejdůležitějším zdrojům dokumentujícím jeho ranou tvorbu. V současnosti se jeho práce znovu objevují – jak v rámci obnoveného zájmu o narativní umění, tak při revizi dějin konceptuální fotografie.

6.4. Aktuálnost jeho tvorby

V době nadbytku obrazů a krátkodobých narací získávají Adamsova díla nový význam. Jejich pomalost, tajemství a otevřenost kontrastují s převládajícími jednoznačnými vizuálními sděleními v digitální kultuře. Adams ukazuje, že obraz může být místem meditace, reflexe a ne pouze rychlé spotřeby.

Z mého pohledu se jeho tvorba nejen nezestárla – naopak, dnes je snad aktuálnější než kdy dřív. Ve světě ovládaném okamžitostí a vizuálním přetížením nabízí Adams něco jiného: ticho, hloubku a intimní dialog s obrazem.

7. Analýza vybraných fotografií

Zde je přeformulovaný odstavec úvodu do kapitoly, tak aby odpovídal rzeczywistości – tj. analýze tří konkrétních fotografií z různých sérií:

V této části práce se zaměřuji na detailní analýzu tří vybraných fotografií Maca Adamse, pocházejících ze dvou klíčových sérií: *Mystery Series* a *Postmodern Tragedies*. Dvě fotografie (*Mystery #3* a *Mystery #18*) reprezentují Adamsův typický narativní přístup v rámci inscenované černobílé série z 70. let, zatímco třetí snímek (*Postmodern Tragedy / Kettle*) pochází z pozdějšího období a ukazuje posun k barevné fotografii a konceptu zátiší jako svědectví. Analýza se soustředí na formální, kompoziční a narativní aspekty, stejně jako na možné interpretace. Hlavní otázkou je, jakým způsobem Adams vytváří napětí a význam prostřednictvím jednotlivého obrazu, aniž by divákovi nabídl jednoznačný výklad.

7.1. "Mystery #3"(1974), Série: Mystery Series

Tento diptych vytváří naraci založenou na kontrastu a vizuální metaforě. Na horním snímku stojí pár – žena a muž v námořnické uniformě – na jakémsi anonymním městském prostranství. Jejich postoje nenaznačují žádné drama, atmosféra je téměř

banální. O to silnější je dopad spodního záběru, který zachycuje odraz v kaluži: ruku svírající zbraň a tělo ležící na zemi.

Adams zde využívá klasickou formu diptychu jako způsob časového i prostorového posunu. Dvě zdánlivě nesouvisející fotografie vytvářejí jednu možnou naraci – ale v jakém pořadí? Kdo je obětí? Kdo viníkem? Obraz se stává hádankou, kde skutečnost a její odraz nejsou navzájem rovnocenné. Adams divákovi nedává odpovědi, pouze naznačuje směr, kterým se může vydat. Napětí se rodí z absence logiky a z přítomnosti stopy.

7.2. "Mystery #18, (The Repair Man)" Série: Mystery Series

Na snímku se v interiéru odehrává zvláštní scéna. Muž v županu s geometrickým vzorem se sklání nad stolem, kde je úhledně nasypaná čára bílého prášku – moment zastavený těsně před nebo těsně po aktu, který není pojmenován. Do kompozice nečekaně vstupuje ruka v černé rukavici, která se muže lehce dotýká, jako by chtěla přerušit jeho činnost, anebo naopak stvrdit její důsledky.

Tato fotografie patří k těm, kde je přítomné vše důležité – světlo, tělo, gesto – ale zároveň nic není řečeno naplno. Adams pracuje s minimem prvků, a přesto dosahuje maximálního narativního účinku. Sugestivní atmosféra vychází z kontrastu mezi intimitou prostoru a nepojmenovanou hrozbou, která přichází zvenčí. Děj je nejasný, ale nepochybně temný – a právě tato nejistota dává obrazu sílu.

7.3. "Postmodern Tragedy / Kettle", 1987 Série: Postmodern Tragedies

Na první pohled jde o fotografii lesklé konvice, obyčejného kuchyňského předmětu. Až při bližším pohledu si divák uvědomí, že kovový povrch nádoby odráží dramatickou scénu: muž mířící pistolí na postavu ženy v pozadí. Obraz je deformován zakřiveným povrchem, čímž působí snově a zároveň hrozivě.

Tato fotografie je jedním z nejzajímavějších příkladů Adamsova přístupu k zátiší jako důkaznímu materiálu. Nezobrazuje čin přímo – čin se zrcadlí, doslova i metaforicky. Banální konvice se stává svědkem nebo důkazem násilí, jehož průběh zůstává skrytý. Adams opět staví na principu nepřítomnosti, na síle vizuálního náznaku. A právě to, co není vidět naplno, má největší účinek. Kontrast mezi každodenností a zločinem je ostrý, ale tichý – o to více znepokojující.

8. Mac Adams a trojhlas narativní fotografie: Michals, diCorcia, Crewdson

V rámci současného vývoje narativní fotografie je dílo Maca Adamse možné zasadit do širšího dialogu s dalšími umělci, kteří podobně využívají obraz jako nástroj vizuálního vyprávění. Ačkoli každý z nich volí jinou strategii, spojuje je společné úsilí o posunutí hranic fotografie od statického zachycení skutečnosti k prostředku pro tvorbu příběhů. V této kapitole se zaměřuji na tři klíčové osobnosti: **Duane Michals, Philip-Lorca diCorcia a Gregory Crewdson**. Každý z těchto autorů reprezentuje odlišný přístup, který – ve srovnání s Adamsem – odhaluje šíři možností, jak může fotografie komunikovat příběh, tajemství a napětí.

8.1 Duane Michals – poetičnost rukopisu a introspektivní vyprávění

Duane Michals (*1932) je americký fotograf, který zásadním způsobem proměnil způsob, jakým může fotografie vyprávět příběh. Jeho typickým znakem jsou **sekvence snímků doplněné rukopisným textem**, který přidává další rovinu významu. Michals často reflektuje existenciální témata – identitu, lásku, smrt, víru – a fotografie pro něj nejsou dokumentem, ale výchozím bodem introspekce.

Na rozdíl od Maca Adamse, který ve své tvorbě důsledně mlčí a spoléhá se pouze na obraz, Michals do komunikace s divákem vstupuje přímo. Skrze své texty vede dialog, odhaluje vlastní myšlenky a vyvolává filozofické otázky. Přesto oba sdílejí hluboký respekt k **otevřenosti interpretace** – jejich díla nejsou výkladem, ale pozvánkou ke čtení mezi řádky.

Zatímco Adams staví napětí na absenci a stínu, Michals otevírá prostor pro světlo vnitřního světa. Oba však vnímají fotografii jako **jazyk pro sdělení, které nelze vyjádřit jedním obrazem**, ani jedním významem.

Dr Heisenberg's Magic Mirror of Uncertainty, 1998, by Duane Michals, shot for French Vogue.

Duane Michals (b. 1932), The Illuminated Man, 1968. Gelatin silver print. Purchased on the Photography Collectors Committee Fund 2018.37. © Duane Michals, Courtesy of DC Moore Gallery, New York.

Scripted Reality: The Life and Art of Television, Museo Jumex, Mexico City, November 15, 2018 - March 24, 2019

8.2 Philip-Lorca diCorcia – každodennost na hranici inscenace

Philip-Lorca diCorcia (*1951) je americký fotograf, jehož tvorba propojuje prvky dokumentu a inscenace. Na první pohled působí jeho snímky realisticky – lidé na ulici, v interiérech, v běžných situacích. Přesto je většina scén **pečlivě naplánována**: modely jsou najatí, světlo kontrolované, záběry komponovány jako v hraném filmu.

DiCorcia a Adams sdílejí zájem o fragmentární vyprávění a napětí, ale jejich estetika se liší. DiCorcia je **přítomný v současnosti** – jeho obrazy zachycují momenty „tady a teď“, často s jemnou ironií nebo latentním dramatem. Adams naproti tomu konstruuje **fikční světy**, které připomínají záhady minulosti nebo imaginární zločiny.

Oba fotografové však očekávají **aktivního diváka** – recipienta, který mezi obrazy hledá souvislosti, klade otázky a rekonstruuje skrytý příběh. DiCorcia ho však vede skrze realismus, Adams skrze symbol a výmluvné mlčení.

Philip-Lorca diCorcia, American, born 1951

Philip-Lorca diCorcia, Iolanda (detail; 2011)

8.3 Gregory Crewdson – monumentální ticho a scénografie emocí

Gregory Crewdson (*1962) je americký fotograf, jehož rozsáhlé inscenované kompozice připomínají filmové obrazy v okamžiku pozastavení. Každá fotografie je výsledkem **produkce s filmovým štábem**: využívá herecké obsazení, kulisy, komplikované nasvícení a dlouhé přípravy. Výsledkem jsou temné, melancholické a znepokojivé obrazy amerického předměstí.

Adams i Crewdson sdílejí zájem o to, co **zůstává mimo rámec příběhu** – děj není nikdy přímo přítomen, ale jeho ozvěna je vtisknuta do prostoru, světla a aranžmá. Zatímco však Crewdson pracuje s velikášskou estetikou, Adams spoléhá na **minimalismus, ticho a komorní napětí**. Crewdson ukazuje celý pokoj, Adams pouze stín na zdi. Crewdson buduje napětí ve velké scéně, Adams v detailu.

Crewdsonova práce fascinuje svou **emocionální hloubkou a vizuální opulencí**, ale někdy může působit staticky. Adams naproti tomu ponechává prostor – jak doslovný, tak interpretační – který divák sám zaplňuje vlastním příběhem.

Gregory Crewdson, Red Star Express, 2018-2019

Gregory Crewdson, Untitled (beer dream), 1998

Gregory Crewdson, Untitled, 2001-2002

8.4 Shrnutí: Čtyři různé cesty k obrazové naraci

Porovnání Maca Adamse s Duane'em Michalsem, Philipem-Lorcou diCorcią a Gregorym Crewdsonem ukazuje, jak různorodé mohou být přístupy k narativní fotografii:

- **Duane Michals** používá slova jako most mezi obrazem a divákem – poetika osobního sdělení.
- **Philip-Lorca diCorcia** balancuje na hranici mezi realitou a fikcí – každodennost jako záhada.
- **Gregory Crewdson** konstruuje emocionální divadlo – obrazy plné ticha a očekávání.
- **Mac Adams** zůstává mistrem náznaku – jeho díla šeptají, mlčí a vyzývají diváka ke spolutvorbě.

Každý z těchto autorů přináší jiný klíč ke stejnému zámku: **jak prostřednictvím fotografie vyprávět příběh, který nelze vyslovit nahlas.** Adams se v tomto kontextu jeví jako nejméně teatrální, ale možná právě proto nejvíce pronikavý – jeho jazykem je stín, absence a vizuální hádanka.

8. Závěr

Tvorba Maca Adamse představuje zásadní příspěvek k fotografii jako médiu narace. Ve své práci jsem se zaměřila na rozbor jeho klíčových narativních strategií – především na způsob, jakým Adams prostřednictvím fragmentu, kompozice, světla a stínu manipuluje vnímáním diváka. Zvolené čtyři cykly – *Mystery Series*, *Shadows Series*, *Crimescenes* a *Public Monuments* – umožnily nahlédnout do různých podob jeho přístupu k vyprávění obrazem. Jeho fotografie nejsou uzavřené výpovědi, ale **otevřené stopy příběhu**, které nutí diváka zastavit se, přemýšlet a interpretovat. Jsou to obrazy jako otázky – nikdy jako odpovědi.

Adams nevytváří přímočaré děje, ale navrhuje situace plné napětí, ticha a tajemství. Ve světě zahlceném vizuálním hlukem nabízí tichou, ale naléhavou alternativu. V jeho dílech nefiguruje klasický hrdina, ale **nepřítomnost** – stín, gesto, rozbitá sklenice. Je to fotograf, který vypráví tím, co chybí. V tomto spočívá nejen estetická, ale i filozofická hodnota jeho přístupu: **skutečné drama je to, co si domýšlíme – ne to, co nám je ukázáno**.

Důležitým rozšířením práce bylo začlenění Adamsovy tvorby do širšího kontextu – prostřednictvím porovnání s Duaneem Michalsem, Philipem-Lorcou diCorciou a

Gregorym Crewdsonem. Každý z těchto tvůrců reprezentuje jiný pól narativní fotografie:

- Michals používá ručně psaný text a vytváří intimní, osobní příběhy.
- DiCorcia inscenuje okamžiky každodenní reality jako dramatické výjevy.
- Crewdson pracuje s monumentalitou a temnou, filmovou estetikou.

Adams se v tomto srovnání vymezuje jako **nejtišší a nejvíce zdrženlivý vypravěč** – nesnaží se šokovat, ale svést diváka do prostoru mezi obrazem a významem. Jeho práce je výzvou k pozornosti, k zpomalení a k imaginaci. A právě proto má jeho přístup v současném vizuálním světě zvláštní sílu.

Z výzkumu vyplynulo, že Adamsova tvorba má význam nejen pro dějiny konceptuální fotografie, ale i pro současné přemýšlení o obrazu jako médiu, které může kombinovat výtvarný jazyk, literární strukturu a filmovou estetiku. Jeho díla jsou důkazem toho, že i v rámu jedné fotografie se může odehrát příběh, který nikdy neskončí – protože ho dotváříme sami.

Z mého osobního pohledu zůstávají nejpůsobivějšími sériemi *Mystery Series* a *Shadows Series*, protože právě v nich Adams nejvíce spoléhá na „sílu nezjeveného“. Ukazuje nám, že někdy právě **to, co nevidíme, nás oslovuje nejsilněji**. Adamsovy fotografie nejsou jen uměleckým objektem – jsou výzvou, aby divák sám začal vyprávět.

Možné směry dalšího výzkumu by mohly zahrnovat:

- analýzu Adamsových veřejných instalací ve vztahu k městskému prostředí a paměti místa,
- srovnání s autory soudobé kinematografie (např. Davidem Lynchem nebo Christopherem Nolanem),
- interdisciplinární výzkum, jak lze Adamsovy strategie aplikovat v oblasti výstavnictví, digitálních médií nebo vizuálního storytellingu v reklamě a designu.

Tato práce si klade za cíl ukázat, že Mac Adams není pouze tvůrce vizuálně přitažlivých fotografií – ale **autor myšlenkových struktur**, které vyzývají ke spoluúčasti, imaginaci a mnohoznačnému čtení. Fotografie podle něj není konec – ale začátek příběhu.

Bibliografie

ADAMS, Mac. *Mysteries: Narrative Images by Mac Adams.* New York: Aperture, 1977.

BRITANNICA. Duane Michals. *Encyclopaedia Britannica* [online]. [cit. 2025-04-29]. Dostupné z: https://www.britannica.com/biography/Duane-Michals

CAMPANY, David. Nine Things I Learned from the Art of Mac Adams. *DavidCampany.com* [online]. [cit. 2025-04-29]. Dostupné z: https://davidcampany.com/nine-things-i-learned-from-the-art-of-mac-adams

COTTON, Charlotte. *The Photograph as Contemporary Art.* London: Thames & Hudson, 2020.

FOSTER, Hal et al. *Art Since 1900: Modernism, Antimodernism, Postmodernism.* London: Thames & Hudson, 2016.

GAGOSIAN GALLERY. Gregory Crewdson. *Gagosian.com* [online]. [cit. 2025-04-29]. Dostupné z: https://gagosian.com/artists/gregory-crewdson

GRUNDBERG, Andy. *Crisis of the Real: Writings on Photography since 1974.* New York: Aperture, 1999.

MOMA – MUSEUM OF MODERN ART. Philip-Lorca diCorcia. *MoMA.org* [online]. [cit. 2025-04-29]. Dostupné z: https://www.moma.org/artists/7027-philip-lorca-dicorcia

VAUGHAN, Jordan. Mac Adams. *Vaughan Jordan – WordPress.com* [online]. [cit. 2025-04-29]. Dostupné z: https://vaughanjordan.wordpress.com/2011/10/25/mac-adams

WELLS, Liz. *Photography: A Critical Introduction.* London: Routledge, 2021.

WIKIPEDIA CONTRIBUTORS. Mac Adams. *Wikipedia, The Free Encyclopedia* [online]. [cit. 2025-04-29]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Mac_Adams